

1. Van een slavenvolk naar een koninklijk volk

We hebben twee stukjes uit het boek Exodus gelezen. Twee keer moet Mozes een boodschap overbrengen aan het volk Israël. Maar de reactie op die woorden van Mozes is wel heel erg verschillend. In hoofdstuk 6 vers 8 staat: 'Zo sprak Mozes tot de Israëlieten, maar zij luisterden niet naar Mozes door hun moedeloosheid en de harde slavenarbeid.' In hoofdstuk 19: 8 staat: 'Toen antwoordde heel het volk gezamenlijk en zei: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen! En Mozes bracht de woorden van het volk weer over aan de HERE.' Vanwaar dat verschil? Wat is er gebeurd in die tussenliggende periode? Wat is er veranderd?

Mozes. Gebrandschilderd raam in de Kidist Selassie in Addis Abeba, Ethiopië.

De eerste keer dat Mozes een boodschap van God gaat overbrengen, is het volk Israël nog een slavenvolk. Het woont in Egypte, het volk wordt uitgebuit door de Farao, de Israëlieten moeten voor hem twee steden bouwen: Pithom en Raamses. De zweep knallen, de slavendrijvers schreeuwen hun bevelen, de Israëlieten kreunen en zuchten, en 's avonds vallen ze doodmoe in slaap.

En die ellende duurt al héél lang. Toen Mozes geboren werd, liet de toenmalige Farao het volk Israël al vreselijk onderdrukken. Alle jongetjes moesten in de Nijl worden verdrongen. Nu is het tachtig jaar later. Mozes is tachtig jaar als God het volk gaat verlossen. Niemand weet dus nog hoe het was om vrij te zijn, om in vrede te leven. Israël is op dat moment in de geschiedenis echt een slavenvolk. Is het een wonder dat ze dan niet luisteren als iemand komt vertellen over bevrijding, en over verlossing, en over een eigen land? Ze kunnen zich daar niets bij voorstellen. Hoe staat het in Exodus 6: 8? 'Zij luisterden niet naar Mozes door hun moedeloosheid en de harde slavenarbeid.' Denk maar aan een vogel die geboren is in gevangenschap en die al heel lang in dezelfde kooi zit. Als je het deurtje openzet, heb je groot kans dat die vogel blijft zitten waar hij zit. Je kunt je de vrijheid niet voorstellen, je kunt die ook niet aan. Je beult je af, dag in, dag uit, je ziet alleen maar onrecht, en je kunt je niets anders voorstellen dan onrecht. Dat is je wereld, dat is je horizon. Maar dan gaat God aan het werk. Tussen hoofdstuk 6 en hoofdstuk 19 laat God zien wie Hij is, op allerlei manieren. Hij laat Zijn macht zien, Hij laat Zijn rechtvaardigheid zien, Hij laat Zijn

liefde zien. Opvallend dat God zegt in Exodus 6: 2: 'Met Mijn naam HERE (in het Hebreeuws staat daar: 'Ik ben erbij'), met die naam heb Ik Me tot nu toe niet laten kennen. Ik ga nu laten zien wat die naam inhoudt!'

Wat gebeurt er dan? Een aantal dingen: God treft de Egyptenaren met tien plagen, zo laat Hij Zijn rechtvaardige oordeel zien. En na elke plaag krijgt de Farao weer een kans. Na elke plaag zegt Mozes namens God: 'Laat Mijn volk gaan!'

Dan, na de tiende plaag, is het zover: God leidt Zijn volk het land Egypte uit. En als ze aankomen bij de Rode Zee gebeurt er een wonder. Mozes strekt zijn staf uit en het water verdeelt zich, naar links en naar rechts, en het volk Israël kan over een droog pad

naar de overkant lopen. De Farao, die spijt heeft gekregen en is gekomen om het volk opnieuw gevangen te nemen, denkt: 'Dat kan ik ook!' en hij gaat er achteraan, met zijn leger, maar als de Israëlieten aan de overkant zijn laat God het water terugvloeien, en het hele leger van de Farao komt om in de zee.

Dan gaat het volk verder, door de woestijn. God Zelf geeft leiding aan het volk door een wolkkolom, die voorop gaat. 's Nachts verandert de wolkkolom in een vuurkolom. Als het volk dorst heeft en het komt bij een oase waar alleen bitter water is, doet God opnieuw een wonder, en het water wordt gezond. Als er geen eten is, laat God manna neerkomen, hemels brood, elke dag ligt het om de tenten heen. En als het volk Amalek aanvalt, geeft God een grote overwinning.

Tussen hoofdstuk 6 en hoofdstuk 19 laat God zoveel zien van Zichzelf! Hij laat zien dat Hij die naam waard is: HERE, 'Ik ben die Ik ben, Ik ben erbij! Ik ga met jullie mee!' En als dan in Exodus 19 het volk is aangekomen bij de berg Sinaï, dan zegt God daar, via Mozes: 'Als jullie trouw zullen zijn aan Mij, als jullie het verbond tussen ons in acht nemen en Mij gehoorzaam zijn, dan zullen jullie aan Mij toebehoren en jullie zullen een koninkrijk van priesters zijn, een heilig volk.'

Van een slavenvolk naar een koninklijk volk! Dát is de beweging, hier, in Exodus.

Als slavenvolk is het volk nog onmondig, letterlijk en figuurlijk. Ze luisteren niet en ze zeggen niets. Maar nú, in Exodus 19, zegt het volk uit één mond: 'Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen!' Het volk maakt dus een bewuste keuze.

2. Als koninklijk volk krijgt Israël Gods recht

Pas als dat gebeurd is, als het volk zelf die keuze heeft gemaakt, en als Mozes die keuze aan God heeft overgebracht, pas dán gaat God Zijn wetten geven. In het volgende hoofdstuk, Exodus 20, zijn dat de tien geboden. En daarna volgt de uitwerking, hoofdstukken lang, ook daarna in de volgende bijbelboeken. Dat is de 'tora', zo noemen de Joden de wet, maar de tora is veel méér dan een wet, het de gids die je door het leven leidt. Het is de lamp voor je voet, het licht op je pad. Niet voor niets viert het volk Israël elk najaar een feest dat heet 'Vreugde der wet', *Simchat tora*, dit jaar op 8 oktober, over vier weken.

Over die wet, over het recht dat God geeft, wil ik drie dingen zeggen.

2a. Dat recht is verbonden met vrijheid

Ten eerste: het recht is verbonden met vrijheid. Je kunt het idee hebben dat wetten je vrijheid inperken, dat je beknot wordt in je bewegingsvrijheid. Maar het is juist andersom: dankzij het recht, dankzij de regels, kun je vrij leven. Je kunt dat heel duidelijk zien op het moment dat verkeerslichten uitvallen. Niemand vindt het leuk om te wachten voor rood licht, maar dat is véél beter dan

kapotte verkeerslichten. Meestal ontstaat er dan meteen chaos, en lange files. De regels bewaken je vrijheid. Als je niet liegt ben je een vrij mens en hoef je niet voortdurend in angst te leven dat je je mond voorbij praat. Recht bewaakt je vrijheid. Niet voor niets geeft God Zijn tora, Zijn wet, als onderdeel van de bevrijding van Zijn volk. Dat is één.

2b. Dat recht is verbonden met de relatie

Ten tweede: het recht is verbonden met de relatie. Recht geeft vrijheid, en recht geeft ook vrede. En waar die vrede wordt verstoord, is het recht bedoeld om de vrede te herstellen. We zongen net uit Psalm 85: 'De vrede wordt met een kus van het recht gegroet'. Recht is verbonden met de relatie. Als God Zijn recht geeft is dat een blijk van Zijn liefde. Hij geeft dat recht op het moment dat Hij Zijn liefde heeft laten zien. Kijk maar wat Hij zegt in 19: 4: 'Ik heb u op arendsvleugelen gedragen en bij Mij gebracht.' Dat is de taal van de moederliefde. Zoals een adelaar haar moedervleugels uitslaat om haar jongen op te vangen, als ze hun eerste vliegpogingen doen, zo vangt God Zijn kinderen op, als ze voor het eerst hun vleugels uitslaan.

Ouders die van hun kinderen houden, geven hun regels mee om het leven in goede banen te leiden. Het recht is een geschenk van God, omdat Hij van ons houdt. Dat is het tweede.

2c. Dat recht is verbonden met verantwoordelijkheid

En ten derde: recht is ook verbonden met verantwoordelijkheid. Want God wil van dit slavenvolk en heel ander volk maken, een 'koninkrijk van priesters en een heilig volk'. Hij ziet voor zich dat dit volk een koninklijk volk wordt, een volk waarin je de trekken van de Koning terugziet, de trekken van God Zelf. En het is een 'koninkrijk van priesters'. Priesters zijn dienstbaar: zij brengen de noden van de mensen over aan God, en ze brengen de woorden van God over aan de mensen. Zo moet dat volk Israël een volk worden dat tot een zegen is voor de hele wereld.

Later, in het Nieuwe Testament, worden deze woorden aangehaald door Petrus. In zijn eerste brief, 1 Petrus 2: 9 past hij deze woorden toe op de gemeente van Jezus Christus, wereldwijd. Hij zegt: 'Jullie zijn een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk...' Kortom, dat geldt ook voor óns. Zó wil God dat wij leven, als verantwoordelijke mensen, vertegenwoordigers van de hemelse Koning op deze aarde, dienstbare priesters, mensen die heilig zijn, dat wil zeggen: mensen die bij God horen.

God geeft Zijn recht niet om ons klein te houden, maar juist om ons te laten groeien in onze verantwoordelijkheid, in onze roeping.

3. Door het recht kijken we God in Zijn hart

Vandaag hebben we het over het recht, en dát is de plaats van het recht zoals God die laat zien: bij Hem is het recht verbonden met

onze vrijheid, het recht is een uiting van zijn liefde, een gevolg van Zijn relatie met ons, gericht op de vrede, en het recht is noodzakelijk om ons te maken tot verantwoordelijke mensen. Het recht is dus verbonden met vrijheid, met de relatie en met verantwoordelijkheid. In het recht laat God zien wie Hij is. Door het recht kijken we God in Zijn hart.

Ik las daar een frappant voorbeeld van. De Britse theoloog Christopher Wright schrijft over een vriend van hem, docent techniek aan een universiteit in India. Maar hij was opgegroeid als Dalit, dat wil zeggen: veracht door iedereen. Dalits vallen buiten elke kaste, ze zijn outcasts.

De hele familie van deze vriend had zwaar geleden onder het geweld van hindoes van de hoge kasten in het dorp – allerlei soorten intimidatie, geweld en onrecht. Hij wilde maar één ding: wraak nemen. Dus werkte hij keihard op school, om naar de universiteit te gaan, zodat hij een baan kon krijgen met invloed en macht. Dan zou hij de rollen weleens omkeren!

Op de dag dat hij begon op de universiteit, vond hij een Bijbel in zijn kamer. Hij wist wel dat dat het heilige boek van de christenen was, maar hij had de Bijbel nog nooit gelezen. Hij deed de Bijbel open, zomaar ergens, en las het verhaal van Naboth en koning Achab, 1 Koningen 21. De vreselijke koning Achab wil de wijngaard van zijn buurman Naboth kopen. Maar Naboth weigert. Wat gebeurt er? Naboth wordt vals beschuldigd, hij wordt veroordeeld, gestenigd, en als hij dood is pikt koning Achab zijn wijngaard in.

Toen de vriend van Christopher Wright dit hoofdstuk las, dacht hij: 'Dit is mijn verhaal!' Zijn familie had ook te maken gehad met diefstal van land, met valse beschuldigingen, moorden, de wreedheid van de machtigen tegen de gewone mensen.

Maar toen las hij verder, en hij was verbaasd om te lezen over een andere man, Elia, die, in de naam van de één of andere God van Israël, nota bene de kóning aanklaagde en zei dat hij door deze God zou worden geoordeeld en gestraft. Dat vond de vriend van Wright zó verbazingwekkend! Hij had binnen het hindoeïsme miljoenen goden om uit te kiezen. Maar hij had nog nooit van zo'n God gehoord als waarover hij in de Bijbel las. Hier was een God die de kant van de lijdenden koos en de regeerders en de machtigen veroordeelde voor hun slechte daden. Hij zei letterlijk tegen Christopher Wright: 'Ik heb nooit geweten dat er zo'n God bestond.' Hij bleef de Bijbel lezen, en zo leerde hij ook over Jezus, over Zijn leven en dood en opstanding. Hij las over de noodzaak om te vergeven. Maar zijn weg naar de bekering begon met het ontmoeten van de God van het recht, de God die rechtvaardig is en die de kant kiest van de onderdrukten. Dát raakte zijn hart. En dát is het! Het recht kómt van God en het verwijst naar God. En als je houdt van God, dan zet je je in voor het recht en je beleeft de vreugde van de wet.

Amen.

Reageren? Bel of mail René van Loon, 010-4426280, renevanloon@samaritaan.org

Geef je op voor de Alpha-cursus!

Wilt u, wil jij meer weten over het christelijk geloof? Volg dan de Alpha-cursus! Deze cursus is wereldwijd al door 24 miljoen mensen gevolgd. Tijdens tien avonden word je wegwijs gemaakt in de Bijbel en het christelijk geloof. De eerstvolgende Alpha-Cursus start in september. Info en opgave: Femke Rebel, alpha.opstandingskerk@gmail.com.

Word Vriend van de Laurenskerk!

Wilt u ook een bijdrage leveren aan het behoud van dit unieke monument voor Rotterdam en het mede mogelijk maken dat de Laurenskerk een actieve en bijzondere rol in Rotterdam blijft spelen? Voor een minimaal bedrag van € 25,- per jaar bent u al lid van de Vereniging van Vrienden van de Grote of Sint Laurenskerk. Ook kunt u een partnerlidmaatschap afsluiten. De minimale bijdrage hiervoor is € 10,-.

Als welkomstgeschenk ontvangen nieuwe leden een CD en de laatste nieuwsbrief en de maandagenda. Leden ontvangen reductie op activiteiten georganiseerd door de Stichting Laurenskerk en minimaal één keer per jaar vindt er een speciale 'vriendenactiviteit' plaats. Daarnaast hebben vrienden gratis toegang tot de tentoonstelling met gebruik van audioguide. Dit allemaal op vertoon van uw persoonlijke vriendenpas, die u ontvangt nadat uw eerste bijdrage binnen is. Neem een folder mee bij de ingang van de kerk of ga naar laurenskerkrotterdam.nl/over-ons/steun-ons/